

Kennissessie Jongeren en schoon gedrag

20-05-2021

Rhea van Leeuwen
van Leeuwen Strategy Consulting

Doelgroeponderzoeker
en campagnestrateeg

Kirsten Ruitenburg
Novi Mores

Gedragspsycholoog

- Introductie
- Wat is volgens jongeren zwerfafval?
- Wie is er volgens hen verantwoordelijk voor?
- Waarom laten jongeren weleens afval achter?
- 5 tips voor gedragsverandering bij deze doelgroep
- Discussie/vragen

Onderzoek 12-18 jarigen

Novi Mores

Opzet gedragsonderzoek Novi Mores i.o.v. ministerie van IenW

- Fase 1 Doelgroepenonderzoek
- Fase 2 Gedragsinterventie

Doelgroep: 12-18 jarigen

Kirsten Ruitenburg   Karin Bongers

Samenwerking TeamAlert (jongerenexpert)

Onderzoek 19-24 jarigen

van Leeuwen - strategy consulting

Opzet doelgroeponderzoek van Leeuwen – Strategy Consulting i.o.v. Rijkswaterstaat

Rhea van Leeuwen

Doelgroeponderzoek en campagne strategie

Onderzoeksmethode

(wetenschappelijke) artikelen
en campagne evaluaties

2.375 Nederlanders

Doelgroep

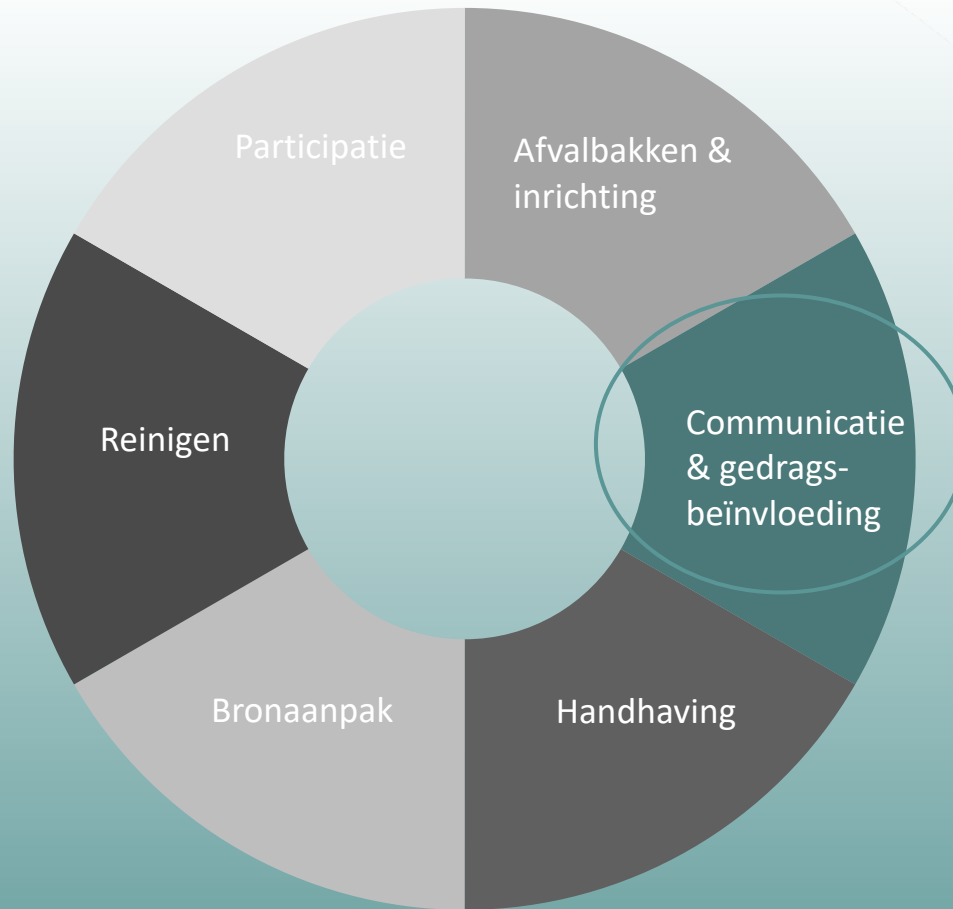
19-24 jarigen; jongvolwassenen

Afgezet tegen de Nederlandse
populatie

Waar richten wij ons vandaag op?

Wat is volgens jongeren zwerfafval?

Jongeren: *“Zwerfafval is alles wat op de grond ligt en er niet hoort te liggen”*

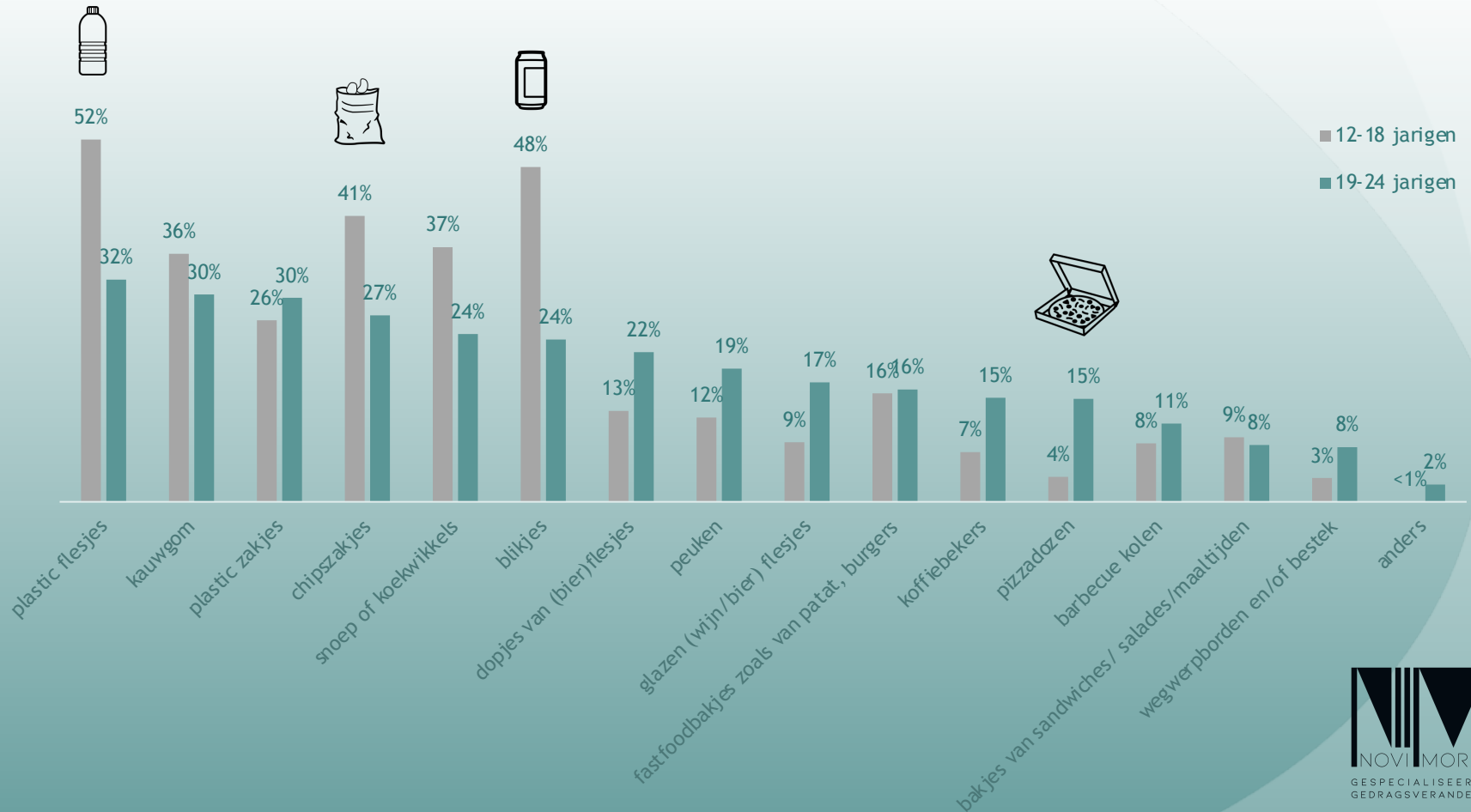
De mate waarin ze het erg vinden hangt af van:

- **Type afval**
- De omgeving waar het ligt
- De kans dat iemand het nog opruimt
- Of anderen er last van hebben

Verskil tussen de twee leeftijdsgroepen!

Wat voor afval wordt achtergelaten op de plek?

Jongeren: *“Zwerfafval is alles wat op de grond ligt en er niet hoort te liggen”*

De mate waarin ze het erg vinden hangt af van:

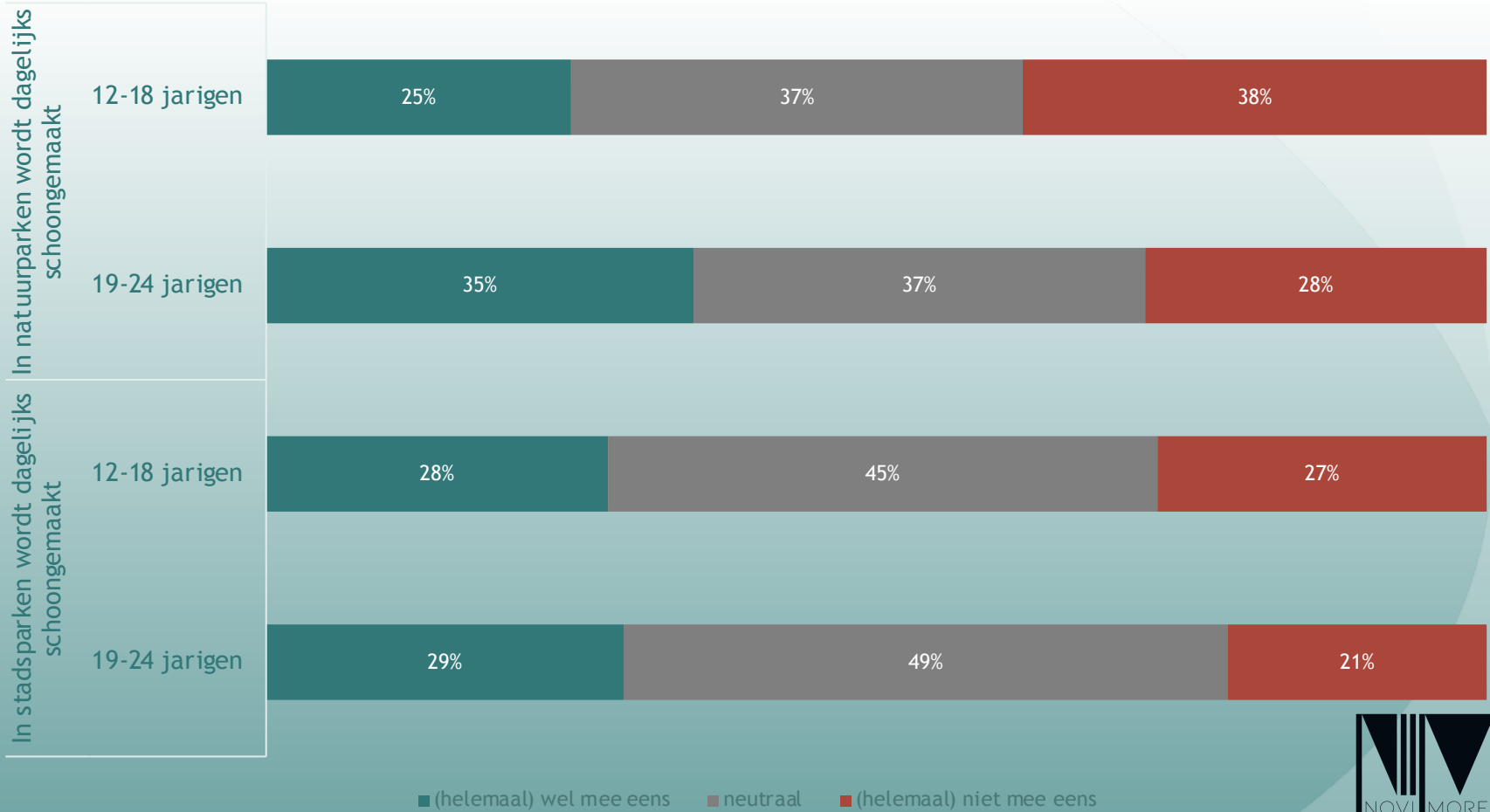
- Type afval
- **De omgeving waar het ligt**
- **De kans dat iemand het nog opruimt**
- Of anderen er last van hebben

NOVI MORES
GESPECIALISEERD IN
GEDRAGSVERANDERING

VAN ZEEUWEN
STRATEGY CONSULTING

Ruim een kwart van de jongeren denkt dat natuur-/stadsparken dagelijks worden schoongemaakt

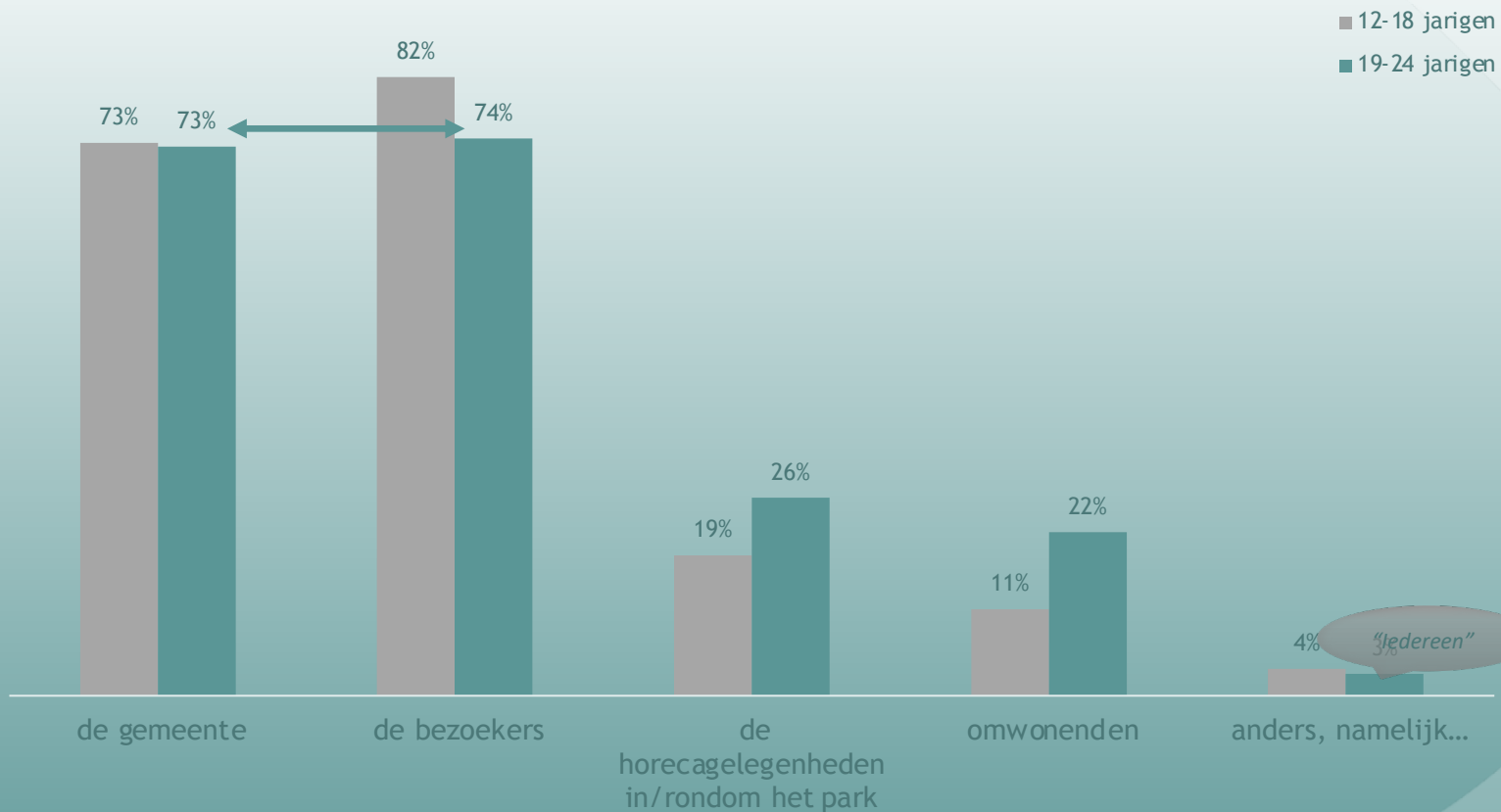
Wie is er volgens jongeren verantwoordelijk voor het schoonhouden van de omgeving?

De gemeente, de bezoekers, ...?

Wie vinden jongeren verantwoordelijk voor het schoonhouden van het park?

Verantwoordelijk voor schoonhouden

Er is een verschil tussen wat jongeren vinden en hoe jongeren handelen

- Macroniveau → jongeren voelen zich **vaker betrokken bij duurzaamheid** en milieu op mondiaal niveau en trekken het zich zeer aan.
- Microniveau → jongeren voelen zich relatief **minder verantwoordelijk voor (hun eigen) afval** en vinden dat de verantwoordelijkheid hiervan in grote mate bij anderen ligt.

Waarom laten jongeren weleens afval achter?

- **Sociale norm/ waargenomen norm** *Jongeren denken dat anderen het wel oké vinden om zwerfafval te veroorzaken*
- **Groepsdruk (vooral bij jongens)** *Afval op de grond gooien in bijzijn anderen om stoer te doen (terwijl de meeste het niet stoer vinden)*
- **Gemak** *Jongeren hebben geen zin om na te denken over afval of iemand anders ruimt het wel op*

Welke groep zegt het vaakst zwerfafval achter te laten op de plaats waar zij recreëren?

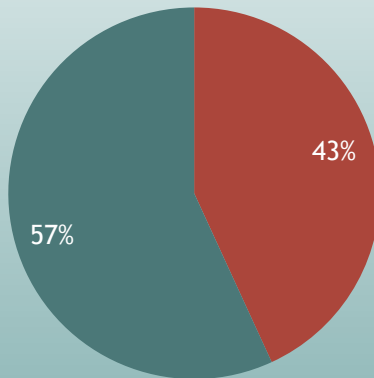

- A 12-18 jarigen
- B 19-24 jarigen
- C Een andere leeftijdscategorie

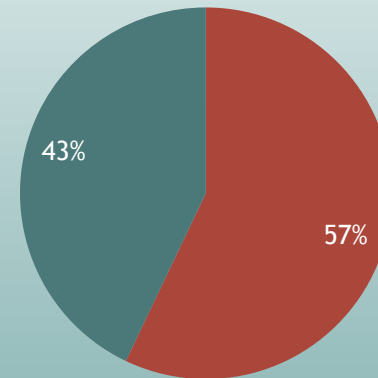

- A 12-18 jarigen
- B **19-24 jarigen**
- C Een andere leeftijdscategorie

12-18 jarigen

19-24 jarigen

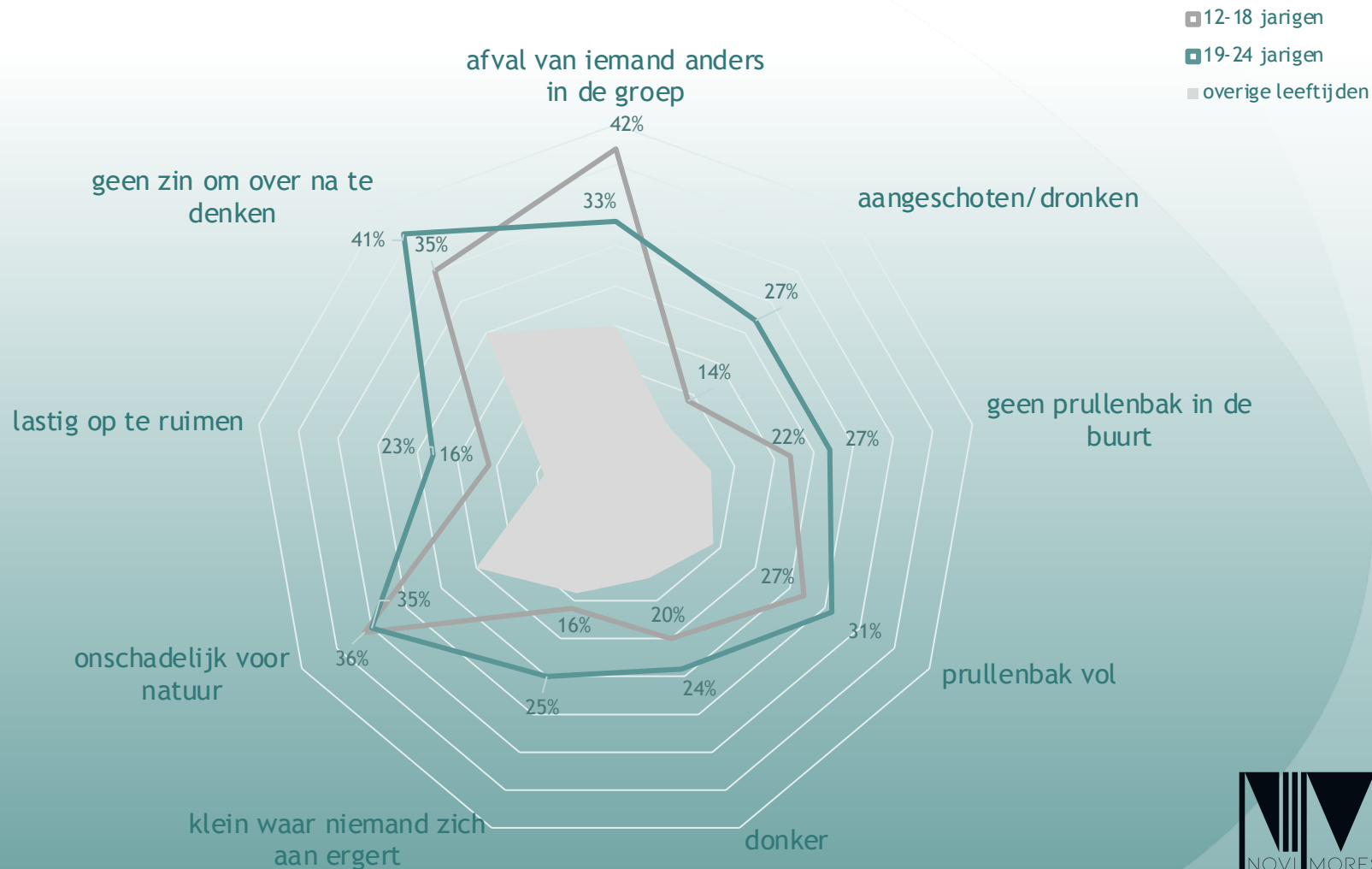

■ Laat weleens iets achter op de plaats ■ Laat nooit iets achter op de plaats ■ Laat weleens iets achter op de plaats ■ Laat nooit iets achter op de plaats

Wat geven ze zelf als redenen?

Om hun gedrag goed te praten hebben jongeren 'smoesjes'

Wat leert ons dit over de doelgroep jongeren en zwerfafval?

- 1. Discrepantie tussen intentie en gedrag**
(zwerfafval hoort niet, maar gebeurt wel)
- 2. Associatie plastic soep**
(verschrikkelijk, maar wat heeft het mijn blikje te maken)
- 3. Goedpraten gedrag**
(smoesjes / kans dat het wel opgeruimd wordt)

5 tips voor gedragsverandering

Tip 1. Tone of voice

- Geen belerende teksten, spreek jongeren aan als gelijken op maatschappelijke en persoonlijke verantwoordelijkheid.
- Geen 'hippe' woorden gebruiken zoals *gappie*, *gast of dude* of iets dergelijks. De doelgroep weet dat de boodschap vanuit volwassenen komt en vindt dit daarom niet passend.
- Wees kritisch op het aantal cues. Hoe minder tekst en beeld, hoe groter de kans dat wat er staat wél gezien wordt.

Tip 2. Identificatie

- Gebruik beeldmateriaal waar de doelgroep zich daadwerkelijk mee kan identificeren:
  - Jongens laten vaker afval achter dan meisjes, dus kies eerder voor **een jongen in beeld**.
  - Herkenbare plek
  - Laat juist gedrag zien, maar wanneer je afval toont, toon dan wat past bij de doelgroep

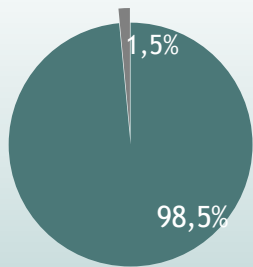
Tip 3. Handelingsperspectief

- Richt op gewenst gedrag

Tip 4. Bereik je doelgroep online op de juiste plek

Gebruik social media jongeren

Welke social media gebruiken jongeren het meest en bevelen zij aan?

Snelle verschuivingen in gebruik (en ad mogelijkheden) Blijf up to date!

Influencers?

Alleen als het geloofwaardig op het thema is.

Tip 5. Bereik je doelgroep offline op de juiste plek

- In de klas/ op school voor 12-18 jarigen
- In de directe leefomgeving
  - Daar stimuleer je automatisch gedrag (onbewust)

- Combineer de aanpak online en offline

Vragen? Neem gerust contact met ons op!

Doelgroeponderzoeker en campagnestrateeg

Rhea van Leeuwen

Telefoon: 06-38146846

E-mail: rhea@vanleeuwensc.com

Website: www.vanleeuwensc.nl

Gedragspsycholoog

Kirsten Ruitenburg

Telefoon: 06-45077794

E-mail: kirstenruitenburg@novimores.nl

Website: www.novimores.nl

